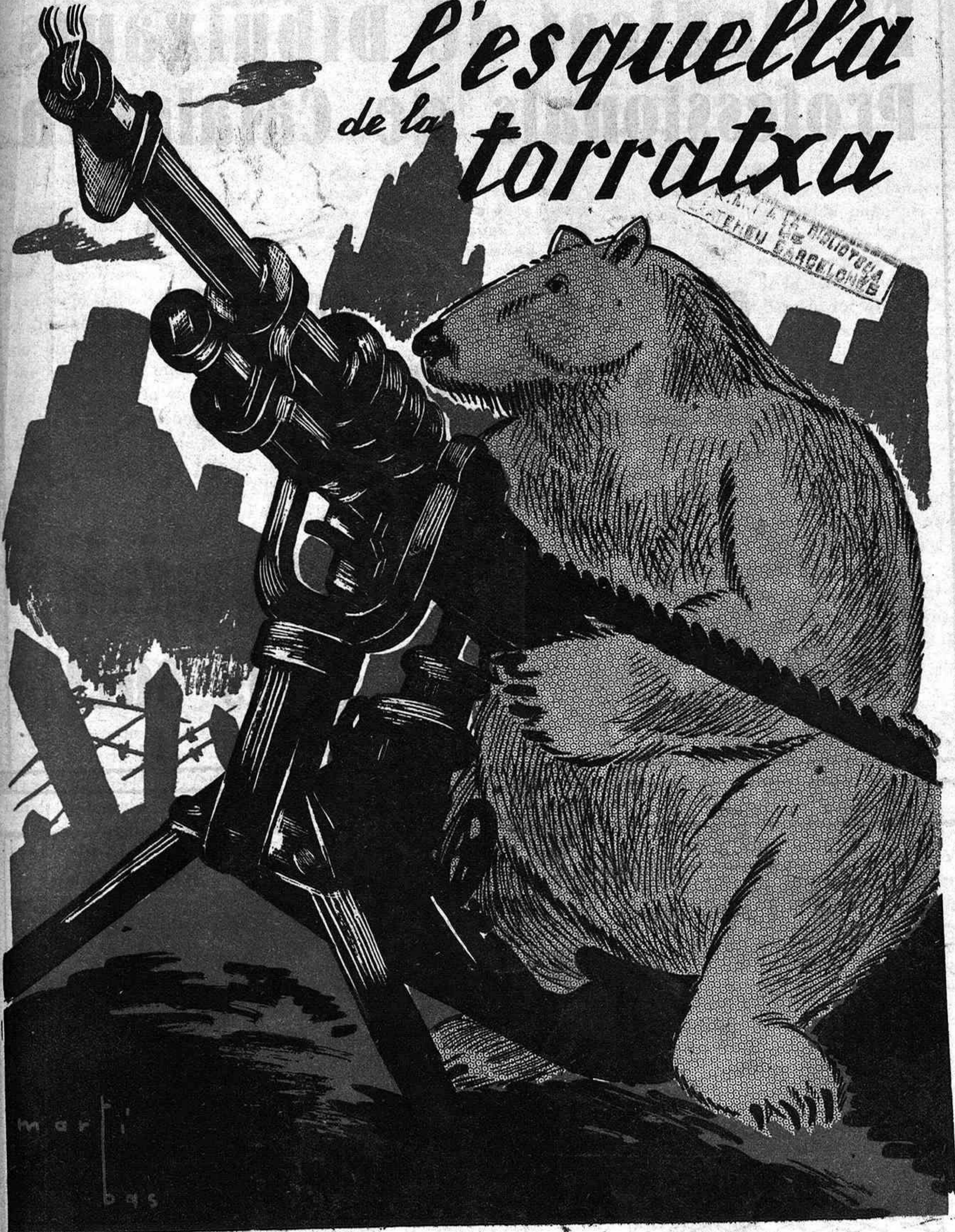

Preu: 25 cèntims

L'esquella de la torratxa

**Editat pel Sindicat de
Dibuixants Professionals**

El Sindicat de Dibuixants Professionals de Catalunya

aplega en el seu si
totes les especialitats

**Tu, dibuixant!
Ja n'ets soci?**

**La
Cuina a Gas
indispensable
a tota
Casa Moderna**

EXPOSICIÓ I VENDA:

APLICACIONES AL GAS

Avinguda Portal de l'Àngel, 20

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ,
AVG.^a PORTAL DE L'ANGEL, 2
Telèfon 10796
BARCELONA

FORA DE BARCELONA
PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
ESPANYA: trimestre 3 Pessetes
ESTRANGER: trimestre 5 Pessetes

Caldria que penséssim un xic més que no pensem, en l'existència, a casa nostra, d'una «cinquena columna». Caldria que ens acostuméssim a ésser desconfiats. Sovint parlem de la situació davant gent desconeguda. Sovint noves d'organització interna, d'anades de tropes, de provisió de material de guerra, són comentades en veu alta en cafès i tertúlies, i qui sap quelcom nou, s'apressa a dir-ho, per tal de passar per home ben assabentat. I això en temps de guerra, és perillós i no s'hauria de fer. No sabem qui ens escolta, i Barcelona estava plena, i cal suposar que ho està encara, de gent de dreta, enemiga del règim.

Cal tenir presents uns quants fets. Les ràdios faccioses han donat noves locals el mateix dia d'haver-se produït, malgrat haver-les tinxades el control de premsa i no haver sortit, per aquesta causa, als diaris. Inclusive s'ha donat el cas d'haver anunciat Ràdio Sevilla fets que la premsa barcelonina no ha conegut fins l'endemà

Al front d'Osca—i ens referim a aquest per ésser el que tenim més prop—també s'han deixat sentir els

¿Què diria Isabel la Catòlica si hagués pogut veure els moros a la «Casa del Campo» a dues passes de Madrid? I dic Isabel la Catòlica, perquè mai cap nom no ha estat més usat i fins abusat, pels reaccionaris del feix. La pobra senyora va treballar força per a foragitarlos d'Espanya. Poc es podia imaginar però, que el bisbe Don Oppas i els comptes Don Julian tinguessin una versió moderna en els arquebisbes Ilundain i els generals Franco.

efectes directes de la tasca dels espies. Moltes vegades, l'arribada de tropes als diferents sectors d'aquell front ha coincidit amb atacs aeris d'extremada violència. I altres detalls, que la discreció no ens permet donar, han palesat que els feixistes sabien què passava a les nostres fileres.

Raons poderoses ens priven de donar dades concretes sobre l'eficàcia de l'espionatge que resideix a Barcelona. Direm només que en l'atac a Roses per un vaixell rebel, es palesa aquesta eficàcia d'una manera evident. I això, està a les mans de tots evitar-ho. I ho hem de fer, caigui qui caigui i costi el que costi.

Havem de tenir present que a Barcelona funcionaven nombroses estacions d'onda extra-curta, propietat d'aficionats. ¿Ha estat comprovat que «totes» aquestes estacions han quedat apropiades? No és possible—i nosaltres ho creïem segur—que alguna d'elles encara funcioni? Hom sap com és de difícil localitzar-les, ja que el senyalar al milímetre la longitud d'onda és tasca no sempre planera. I amb un parell d'estacions que funcionin, Ràdio Sevilla i Ràdio Burgos poden assabentar-se, còmodament, de tot allò que no haurien de saber.

Però el feixista que pugui manipular aquestes emissores clandestines, faria un galdós paper si no li portessin les noves per a radiar. I aquestes noves, els espies, els components de la «cinquena columna», les recullen de tot arreu. Dels centres oficials, de les oficines públiques, de les redaccions dels diaris, de les «penyes» dels cafès, dels casinos polítics, de les entitats sindicals. Hi ha molts feixistes que encara són funcionaris públics, que tenen carnet sindical, que fan de periodistes en diaris «transformats», que entren i surten dels llocs informatius... N'hi ha pertot arreu i en els llocs més insospitats. I com que caçar-los tots és tasca llarga i de mal fer, cal, per fer la seva missió impossible, que tots, des dels de dalt als de baix, ens imposem la consigna rigurosa del silenci.

Callar! Aquest és el secret! Que les autoritats siguin parques a fer declaracions. Que es controlin els periodistes que reben les confidències. Que no es parli de moviments de tropes, de vingudes de vaixells, de la indústria de guerra... Que els diaris compreguin que el callar és un deure. I així, complint tothom la consigna patriòtica, els esforços dels espies seràn en va.

—Que no ho saps? La Margot ha trobat un quidam que li ha reconegut el fill.

—Deu ésser alemany!

—Que de què que no havem entrat a Madrid.

—Què ha mancat?

—Que ens hi deixessin entrar!

LA HISTORIA ES REPETEIX

La "Lletra als francesos" de Victor Hugo

«Hem advertit fraternalment Alemanya. Alemanya ha continuat la seva marxa damunt París.

Està a les seves portes.

L'Imperi ha atacat Alemanya, com havia atacat la República, d'improvís, traïdorament; i avui dia Alemanya es venja d'aquesta guerra que li féu l'Imperi en la República.

La Història jutjarà.

A Alemanya pertoca el que ara fa; però nosaltres, França, tenim deures respecte a altres nacions i respecte al gènere humà.

Complim-los.

El primer dels deures, és l'exemple.

El moment que travessem és una gran hora per als pobles.

Cadascú donarà la mida del seu nivell.

França té el privilegi que tingué altre temps Roma, que tingué altre temps Grècia, que llur perill va marcar el nivell de la civilització.

¿On es troba el món? Anem-ho a veure?

Si ocorregués, cosa impossible, que sucumbís França, la quantitat de submissió que sofrís indicaria la baixa de nivell del gènere humà.

Però França no sucumbirà.

Per una raó molt senzilla i que acabem de dir. Perquè complirà amb el seu deure.

França té el compromís davant tots els pobles i davant tots els homes, de salvar París, no per París, sinó pel món.

França complirà aquest deure.

Que s'alcin tots els municipis, que es cali foc als camps, que en tots els boscos ressonin veus atronadores. ¡A l'arma! ¡A l'arma! Que de cada casa surti un soldat, que el barri es converteixi en regiment; que la ciutat es transformi en exèrcit. Els prussians són vuitanta mil; vosaltres sou quaranta milions d'homes. ¡Dempeus i bufeu damunt d'ells! Lille, Nantes, Tours, Bourges, Orleans, Dijon, Toulouse, Bayonne apreueu els rengles. ¡Marxeu! Liò, agafa el seu fusell; Bordeus, pren la carabina; Ruen, desembeina l'espasa i tu, Marsella, canta la teva cançó i sigues terrible. Ciutats,

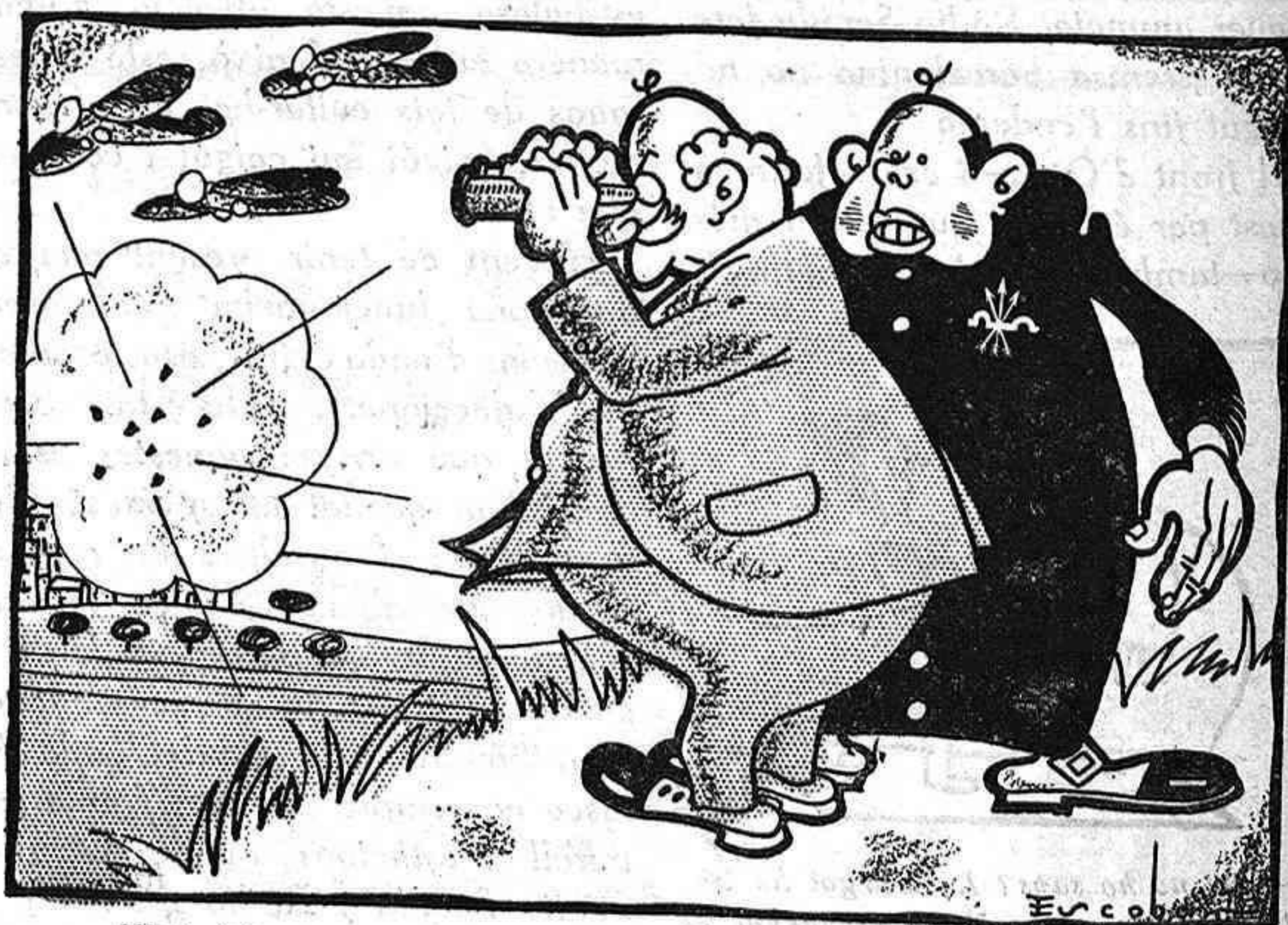
ciutats, formeu boscos de piques, espessiu vostres baionetes, prepareu els vostres canons, i tu vila pren la teva força. ¿Què no hi ha pólvora, que no hi ha municions, que no hi ha artilleria? Error. En tenim. Altrament els camperols suïssos no tenien més que destrals, els polacs no tenien més que falçs els bretons no tenien més que garrots! I tot desapareixia al seu davant! Tot li és favorable al qui fa bé. Estem a casa nostra. L'estació, l'oreig, la pluja, tot ens ajudarà. ¡Guerra o Vergonya! Qui vol, pot. Un mal fusell és excellent quan el cor és bó. Un tros de sabre és invencible quan el braç és valent. Contra els aldeans d'Espanya s'estavellà Napoleó. Al moment, sens perdre un dia que tots, rics, pobres, obrers burgesos, camperols, prenguin i reuneixin tot quant s'assembli a una arma o projectil.

Feu rodolar els còdols, amuntegueu els adoquins de l'empedrat, transformeu les relles de llaurar en destrals, convertiu els solcs en fossos, combateu amb tot el que us vingui a mà, preneu les pedres de la nostra terra sagrada, lapideu els invasors amb les ossamentes de nostra mare França. ¡Oh, ciutadans!

Amb els palets del camí els que us llençaren al rostre, serà la pàtria.

¡Que un home qualsevol es torni Camil Desmoulins, que totes les dones siguin Theroigne, que tot adolescent sigui Barra! Féu com Boubonnel el caçador de panteres, que amb quinze homes ha mort vint-i-cinc prussians i fet trenta pressoners. Que els carrers de les ciutats devorin l'enemic, que la finestra s'obri furiosa, que l'habitació llenci els seus mobles, que la teulada llenci les seves teules, que les mares ancianes, indignades, posin per testimoni llurs cabells blancs. Que cridin les tombes, que darrera les muralles es senti el poble i Déu, que arreu brolli de terra una alenada de foc, que tota la fullaraca sigui brosta ardent. Burxeu aquí, fulmineu allà, intercepteu els combois, talleu els passos, enfonseu el sòl, que la terra francesa sota les plantes de Prússia es converteixi en abisme.

¡Ah, poble! Heu-te'l aquí encalçat per l'altre. Desplega la teva estatura inesperada. Mostra al món el formidable prodigi del teu despertar. Que el lleó del 92 s'aixequi i s'esgarrifi i que vegi la immensa bandada negra dels voltors

—Hi podriem entrar, Gil?

—En podriem tornar a sortir, Lacandru?

de dos caps, fugir en l'espolsar-te la crinera.

Lluitem de dia y de nit, lluitem a les muntanyes, en les planures, en els boscos.

¡Aixequem-vos, dempeus! Gens de treva, gens de repòs, gens de dormir. El despotisme ataca la llibertat. Alemanya atempta França. Que al terrible calor del nostre sol es fongui com la neu aquest colossal exèrcit. ¡Que ni un punt del territori es sostregui al compliment del deure! ¡Organitzem l'espantosa batalla de la pàtria! ¡Oh francs tiradors, aneu, travesseu els boscos, passeu els torrents, aprofiteu les ombres del crepuscle i serpentegeu pels camins, esmunyiu-vos, enfileu-vos, apunteu, tireu, exterminem l'invasor. Defenseu França amb heroisme, amb desesperació, amb tendresa.

Sigueu terribles. ¡Oh patriotes! Detureu-vos tan sols quan passeu davant una cabana, per posar un petó al front del petit que en ella dorm.

Car l'infant és l'esdevenidor. Car el pervindre és la República: Obrem d'aquesta faisó, francesos.

Quan a Europa, ¡que se'ns en dona d'Europa! Que miri, si té ulls. Pot venir a nosaltres, si vol. Nosaltres no anem pidolant auxiliars. Si Europa té por, que es quedi amb ella. Nosaltres servim Europa; heu-vos aquí tot. Que es quedi a casa seva, si li sembla. Pel terrible desenllaç que França accepta, si l'hi obliga Alemanya, França basta França, París basta a París. París ha donat sempre més del que ha rebut. Si abriva les nacions a ajudar-la és més en llur interès que en el seu propi.

Que facin el que vulguin; París no prega ningú. Al contrari, suplicant, tan gran com és, sorprendia la història. Que Europa es porti com a gran o com a petita, això va al seu càrrec. Incendieu París, alemanys, com haveu incendiat Strasbourg. Serà més potent la indignació que encendreu en els pobles, que el foc que encendreu a les cases.

París té fortalises, té muralles, té fossats, canons, baluards, barricades, cloaques que són mines, té pólvora, té petroli, té nitroglicerina; té tres-cents mil ciutadans armats; l'honor, la justícia, el dret, la civilització indignada estan de la seva part; la fogassa roja de la República s'infla en el seu cràter; pels seus costats en pendent corren i s'extenen recs de lava i està ple, a-

—Sembla que està amoïnada.
—No veus que té un front tan extens a resguardar!

quest poderós París, de totes les explosions de l'ànima humana. Tranquil i formidable espera la invasió sentint com augmenta el borbolleig del seu bullidor. Un volcà no necessita ésser socorregut.

Francesos, vosaltres combatreu. Vosaltres us consagreu per enter a la causa universal perquè és precís que França sigui gran a fi d'ésser alliberada; perquè no es pot consentir que hagi corregut tanta sang i s'hagin emblanqueït tants ossos, sense que d'això en surti la llibertat, perquè tots els homes il·lustres, Leònides, Brutus, Armínius, Dant, Rienzi, Washington,

Danton, Riego, Manin, us rodegen valerosament i somrients; perquè és temps ja de fer veure a l'univers que existeix la virtut, que existeix el deure, que existeix la pàtria; i vosaltres no defallireu, i vosaltres anireu fins a l'últim extrem, i el món sabrà per la vostra obra que, si la diplomàcia és covarda, el ciutadà és valent; que si hi ha reis, també hi ha pobles; que si el continent monàrquic s'eclipsa, la República resplendeix, i que si per un moment deixa d'existir Europa, hi ha una França que tothora existeix.

(París 17 setembre 1870)

La "Cinquena columna"

A Madrid hi ha algun que altre «paco» de la «quinta columna» de què parlava Mola. A Barcelona no en tenim d'aquesta mena, però, i el «paco» que tira falsos rumors, que apedrega amb derrotismes i que ens desitjaria afusellar amb mots verinosos de doble sentit? Què me'n diuen dels radiooients de les estacions de Burgos i Sevilla? Què me'n diuen d'aquells assabentats de tot, de tot el que sigui ful, de tot el que sigui «bola»?

També caldria anar amb compte dins dels partits polítics i dins les sindicals obreres dels nou vinguts, d'aquells ingressats de fa poc. ¿No

podrien ésser feixistes emmascarats? No podrien haver ingressat per a exercir un espionatge més o menys eficient, o per obstaculitzar determinades decisions o per a exercir una tasca corruptora?

Es parla, s'ha parlat, i es parlarà molt de l'espionatge. Però, què fem per evitar-lo? Barcelona està plagada d'espiots—d'ara i de sempre. —Quan pensem acabar amb ells? On són? Com viuen? Quina cara, quin aspecte tenen?

No és missió aquesta, una missió nostra. Però Barcelona és plena d'estrangers els medis de vida dels quals ningú no en sap paraula. Estem segurs que tots són amics nostres? I dels sospitosos de casa mateix?

FRUCTIDOR.

VIBRACIONS

Parlar de la guerra costa poc.
Sentir-la, ja costa més.

**

Les reputacions depenen gairebé
sempre de qui no en té.

**

El qui no sap obeir, està incapa-
citat per governar.

**

L'afany d'espectacularitzar les cò-
ses és molt poc revolucionari.

**

Plaer no és sinònim de felicitat.

**

Cal canviar sovint d'opinió per
poder pertànyer al mateix partit.

**

La dignitat és la higiene de l'à-
nima.

**

L'anar pel carrer xiulant himnes
revolucionaris no dóna patent de
res.

**

La dona empaita el marit amb
l'escombra. El marit s'amaga sota
el llit. —Surt! —li diu ella. —No
vull. A casa mano jo! —diu ell.

**

Val més rebre la injúria que l'a-
dulació.

**

El millor de la vida és mor abans
que nosaltres.

**

Quan el ric dóna quelcom, res-
titueix.

**

Ningú no ha demostrat encara,

—Tot sigui per la defensa de la Propietat!

que la propietat no sigui un roba-
tori.

**

Coneixeu ningú que amb el fruit
del seu treball personal solament,
hagi fet una gran fortuna?

**

La glòria és un camí de dolor.

**

La valentia del covard és l'he-
roisme.

**

«Germà» si no ho vol dir tot, no
vol dir res.

**

La Història ens ensenya a pre-
veure els aconteixements.

**

Perdre el temps és un delictes. El
temps perdut ningú no el pot re-
cuperar.

**

La neutralitat és sempre egoisme
i hipocresia.

**

Les lleis, si no es fan complir, no
tenen cap utilitat.

**

La covardia porta com a càstig
el menyspreu.

**

La fe fa miracles quan va acom-
panyada de l'acció.

¿Què ens esperaria si guanyés
els nostres enemics? La presó, l'afu-
sellament, l'exili; la ruïna nostra i
del nostre volgut país; la pèrdua de
les llibertats polítiques i ciutadanes;
l'esclavatge a Alemanya i Itàlia.
Una tirania terrible de generals, bis-
bes trabucaires, terratinents, stra-
perlistes, fulers, banquers estran-
gers...

El perill de servir de carn de canó
en la nova guerra que prepara el
feixisme internacional.

Anecdotari ciutadà

Un milicià francès va visitar, la setmana passada, un centre sindical instal·lat en un palau senyorial de la ciutat vella. I en contar, el xicot, les seves anades pel món, una noia, ingènuament va preguntar-li:

—També ha estat a Itàlia, oi?

—Certament.

—I és veritat que té la forma d'una bota de muntar?

**

A l'Enciclopèdic, l'altre dia, el mala llengua d'en P... deixava com nou un advocat molt conegut a Barcelona.

—Home! —li féu un que ho escoltava—. Trobo que no està bé parlar així dels enemics.

—I ara! —respongué en P...—. Si es tracta d'un dels meus millors amics!

**

A la Comissaria d'Assistència Social, en Pa... es referia a un conegut metge.

—És tan bo —deia— que la primera visita sempre la fa de franc.

—I la segona? —preguntà algú.

—Oh! La segona no es produeix. Ningú no hi torna!

**

Conta en Ferrer Pie que dies passats va entrar en una coneguda llibreria i va demanar al dependent si tenia obres de Kant.

—Ai, no, senyor! —fou la resposta—. Haurà de dirigir-se a una casa de música!

**

Oït a Comissaria d'Ordre Públic:

—Aquest subjecte ha aixecat el domicili...

—Caram! —observa en V. I.—. Si ja vivia en un sisè pis!

**

En una dependència municipal, fou manat que es fes inventari dels mobles i estris que contenia.

D'aquest inventari són les ratlles que segueixen:

«Un barril sense fons ni tapa, que

no conté cap mena de líquid.» «Dos Cristos, l'un més bo que l'altre».

**

EL QUE ES DIU

Les fórmules hipòcrites

Les mentides que oïm cada dia:

—L'acompanyo en el sentiment.

—Jo, que era un bon «amo» pels meus treballadors...

—T'ho juro pel que hi ha més sagrat.

—Jo, sempre he estat republicà.

—Liquidem a qualsevol preu.

—No s'havia ficat en res i l'han detingut.

—Per tractar-se de vostè li donarem al preu que val.

—A mi, en Cambó m'ha fet sempre fàstic.

—Per tu faria tots els sacrificis.

—Jo, si era soci de la Lliga, ho era per compromís.

—Es vol quedar a dinar?

—Mai no les he votades, jo, les dretes!

—«Saludo a V. con toda mi consideración y estima».

—Vegi. Sóc de la C. N. T. ! (O de la U. G. T., és igual).

Recollit en una oficina de recrutament:

—¿Cómo se llama?

—Joan Mas.

—¿Oficio?

—Corder.

—¿Cómo?

—«Cordero».

—Ets el primer home a qui estimo!

—Sigui com sigui, però que la guerra s'acabi.

—No podria viure sense tu.

—Jo, si anava a missa, era per acompanyar la senyora!

—Visita gratuïta per als pobres.

—He donat molts diners per als milicians del front!

—Ha pres possessió de casa seva.

—Jo escolto Ràdio-Sevilla per a fer-m'hi un tip de riure.

—Hores de pagament: de 9 a 12.

—Sí. Vaig ésser del Requetè. Coses de la joventut, que no sap què es fa!

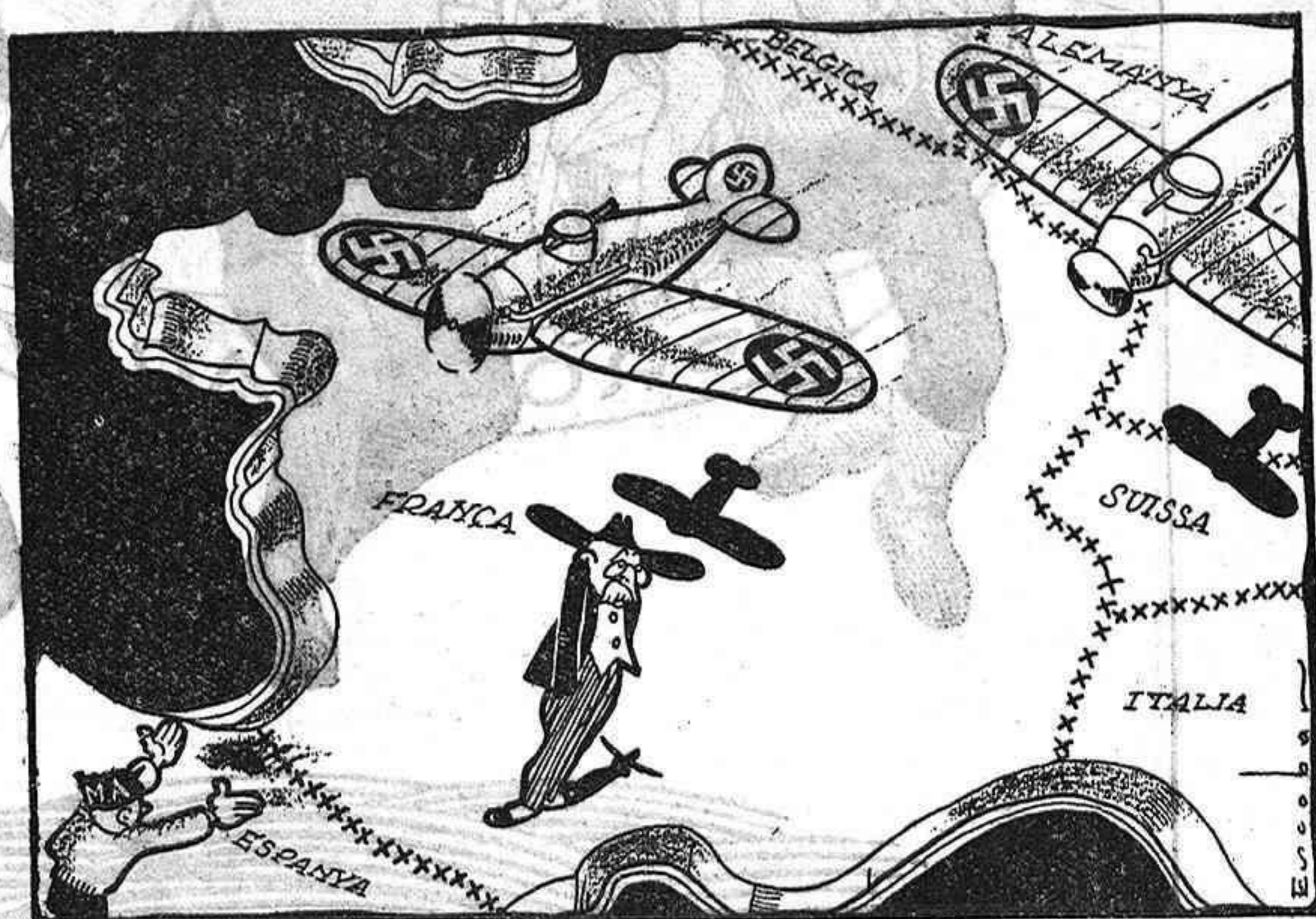
—Ditxosos els ulls que et veuen.

—Sempre m'ha estat simpàtic en Largo Caballero.

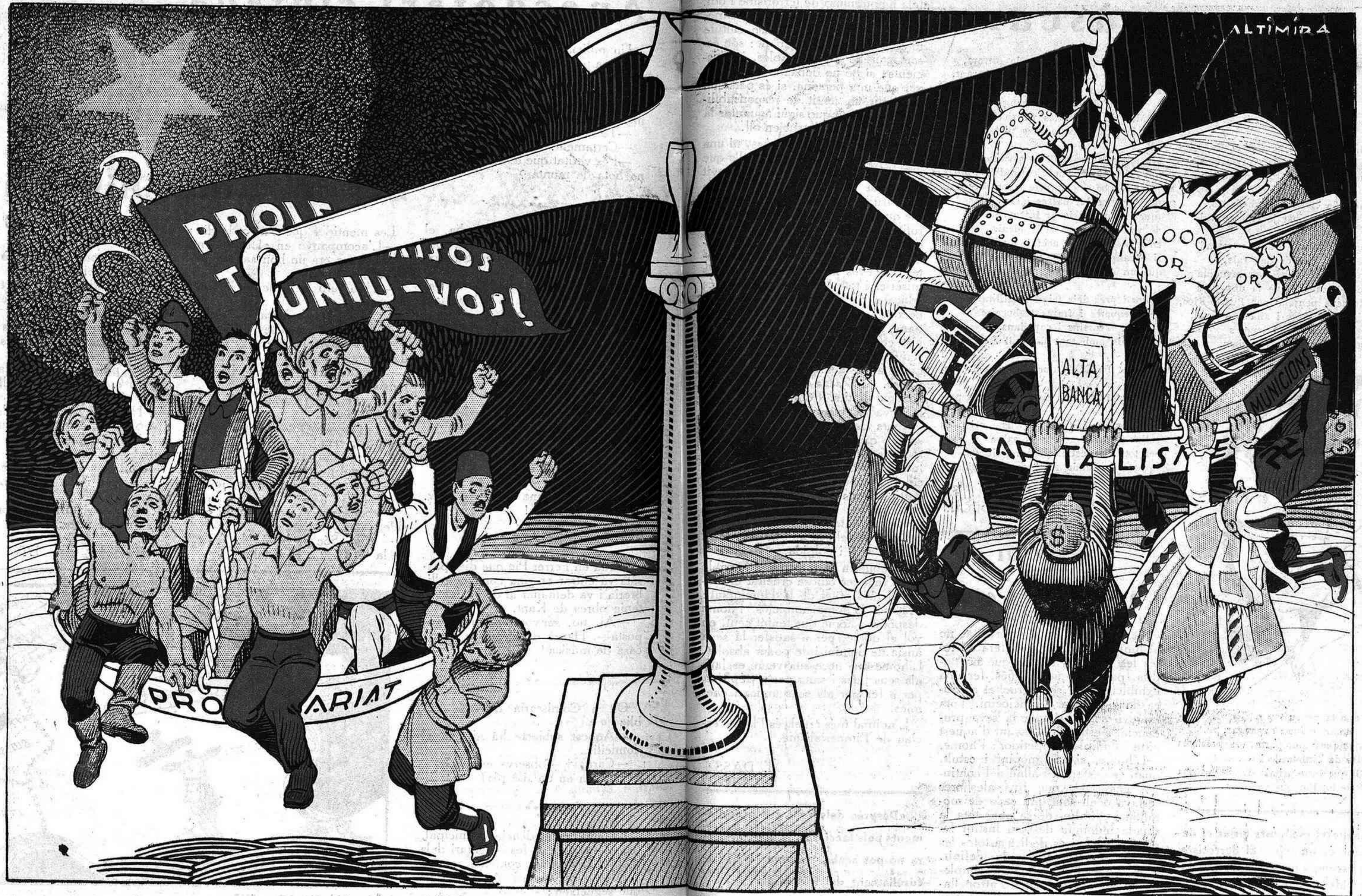
—Quina criatura més bonica!

—Primer actor.

ETC. ETC.

Senyor Blum! No faci el viu! Miri que bé que el saben el camí!

ARA I SEMPRE SOMS QUE PESEM MÉS

La gran màscara

Lema :

«Coge la espada cobarde
y arrástrala por el suelo
que si no matas a nadie
por lo menos harás miedo.»

Mireu-la, és la disfressa d'un Exèrcit!
És el símbol gloriós dels pretorians,
és la invicta Matrona que presenten
els militars, traïdors i deslleials,
carregada de creus i de medalles,
creient-se que arribat ja el carnaval.

Té cara de fardassa i de mestressa
de casa de xicotes de deu rals,
per això la contempleu tan revellida ;
és aquella alcavota que fa uns anys
lluïa els seus penjolls per Puerto-Rico,
per Cuba i Filipines i allà a Annual,
on els oficials servils i ineptes
s'enriquien a costa dels soldats.

Encar que la vegeu tan enflocada
no us deixeu enganyar,
car les anques que porta són postisses
i curulles de bitllets de banc
d'aquells que va imprimir Wèyler a Cuba
a canvi de tot l'or que va robar.

**En aquests moments greus el de-
falliment és un crim. El derrotista,
el que escampa pessimisme, deu é-
sser considerat com a facciós i trac-
tat com a tal. El front de la rera-
guarda no pot tolerar traidors.**

No us f'xeu tampoc en la pitrera,
perquè encara que sembli exuberant,
són mamelles que estan inoculades
de bilis i de sang
residus de les lluites fraticides
que infligiren arreu sens pietat.

No mireu amb detall la seva cara,
que és tan dura com el cuir d'un timbal,
ja que si bé usa untures i pomades
per tapar-se les nafres i els forats
(que li van ocasionar les aventures
de voler defençar vells ideals
en nom de un rei acèfal, malaentranya)
si li rasqueu la pell, veureu aviat
que no és més que una meuca enmas-

[carada
honra i preu dels feixistes militars,
dels requetès i frares trabucaires
carlins i capellans,
els quals amb tant d'orgull en fan un
[símbol
d'aquest PENDÓ, que és l'esca del pe-
[cat ;
i embrutant-se amb el Crist que tan pre-
[diquen
aquest munt fastigós de fills... cristians
volien imposar a cops de sabre
per tots els nostres pobles i ciutats,
aquesta immunda màscara embrutada,
filla d'aquests paràsits clericals.

FRA CANDELA.

COMENTARI

L'animal més cruel

És l'home. I la seva crueltat no
té límits. La bèstia més fera de to-
tes les feres, ja sabem que no po-
dria, per més que volgués, fer una
exhibició de la seva crueltat a cau-
sa de la manca de raciocini. Tota
la seva astúcia i tota la seva pru-
dència, s'estavellen davant d'aquest
altre i terrible competidor : l'home.

L'home, si és ignorant i estult,
quan es desferma l'allau del contin-
gut passional, que fins aleshores
restava ocult sota una capa de mo-
ralitat i d'ordre, deixa anar tota la
riuada indòmita del seu instint fe-
rotge i cruel, i es dedica a totes les
activitats impossibles de definir.
Mata pel goig de matar, simple-
ment, comet tota mena d'atropella-
ments sense parar-se a fer distinc-
cions, i deixa darrera seu, una es-

tela ignominiosa de terrorisme i odi.
Però aquesta crueltat innecessària,
desplegada per ésser sense cultura
ni educació, té un atenuant : són é-
ssers gairebé irresponsables, incons-
cients ; si bé no deixem de reconèi-
xer que una persona, si és persona,
pot tenir un sentit de responsabili-
tat, i per incult que sigui aguantar la
bèstia que porta latent en ell.

Pels qui no trobem excusa, ni una
mica d'atenuant, és per aquells que
sabent el que sabien, s'han atrevit
a llançar tot un poble a la més
monstruosa de les tragèdies. Un po-
ble que entre tots els pobles de l'Eu-
ropa ja caduca i cansada, era en-
cara gairebé feliç, ric i bell, mal-
grat totes les seves corrupcions, to-
tes les seves xacres, totes les seves
misèries i tota la seva fam. Els més
educats, els més rics, els més ben
peixats i, oh sarcasme ! els més cris-
tians, han portat aquest país que tot
just començava a desvetllar-se del
seu ensopiment secular a la més ne-
gra i a la més catastròfica de les
ruïnes. La seva crueltat no ha
conegut límits. Perquè sabien que
la seva actuació sola desfermaria
torrents de foc i de sang, perquè
sabien que la desolació arribaria a
tots els camps, perquè sabien que
tota la bellesa rica i variada del seu
sòl i del seu art, s'hauria de con-
vertir en una erma i calcinada pila
de desferres, no han vacillat a pro-
curar-se aliats que els cobraran el
cent per u del seu ajut amb la terra
martiritzada i colpida.

És aquesta la màxima, l'horrible
i mil vegades odiosa crueltat de l'a-
nimal més cruel de la Humanitat :
l'Home. L'home ambiciós, l'home
despòtic, l'home que tenint cent, en
vol el doble, per a satisfer la seva
ànsia de domini i de poder absolut.
L'home que necessita veure esclaus
als seus peus i sang per a trepitjar,
per a fer por als seus amics i ene-
mics.

L'animal més cruel, és l'home es-
clau de l'imperialisme.

M. DASS

«Després dels cent mil afusella-
ments pels facciosos, la nostra guer-
ra no pot acabar més que amb l'a-
fusellament del feixisme.»

GONÇAL DE REPARAZ.

ELS QUI VOLEN LA PAU

Alemanya - Rússia

Rússia, la gran república del poble, lluita per la pau. Alemanya està neguitosa de desencadenar la guerra. Del desig d'Hítler de provocar una nova i sagnant conflagració mundial en tenim les proves a milers, ja que no dissimula el seu sinistre propòsit. Per a palesar l'esperit pacifista que anima la U. R. S. S. cal només copiar el missatge que en instaurar-se el nou règim a Rússia va adreçar als països belligerants en la gran guerra.

Llegiu-lo. Diu així:

«El Govern Obrer i Pagès, govern sortit de la revolució del 25 i 26 d'octubre (6-7 novembre) i que es recolza en els Soviets dels Diputats Obrers, Soldats i Pagesos, proposa a tots els pobles belligerants i a llurs governs, entaular immediatament negociacions encaminades a aconseguir una pau democràtica i justa.

Per pau democràtica i justa, pau ardentment desitjada per la immensa majoria dels obrers i de les classes treballadores, aclaparades per la guerra, pau que els obrers i els pagesos russos, després d'haver enderrocat l'autocràcia tsarista, no han cessat d'exigir, el Govern entén una pau immediata i sense anexionacions, és a dir, sense conquestes de territoris estrangers i sense obligar cap grup nacional a romandre en un estat contra la seva voluntat, i sense indemnitzacions.

El govern de Rússia proposa a tots els pobles belligerants la immediata conclusió d'aquesta pau, i declara estar disposat a prendre sense més retard totes les mesures decisives necessàries, en espera de la ratificació de les condicions totals d'aquesta pau per les assemblees representatives dels diferents pobles i nacions.

Per aneixió o conquesta de territoris estrangers, el govern entén, d'acord amb la concepció del dret de la democràcia en general, i de la classe obrera en particular, la inclusió en un Estat gran i potent d'un poble poc nombrós o feble, sense la voluntat expressa, lliure i precisa del seu consentiment i desig, sigui la que sigui l'època en què s'hagi fet la inclusió, el grau de ci-

vilització del poble anexionat o inclòs dins les fronteres d'un altre Estat, i sigui aquest poble d'Europa mateix o de països llunyans.

Si un poble és retingut per la força dins les fronteres d'un altre Estat, si malgrat haver expressat la seva voluntat per mitjà de la premsa, de mítings populars, de resolucions de partits polítics o per mitjà de revoltes o aixecaments contra l'opressió nacional, aquest poble no obté el dret d'escollir lliurement el seu govern amb plena llibertat, o sigui sense la pressió i la total retirada de les tropes de l'estat opressor o més fort, això serà considerat com una aneixió, és a dir, com una conquesta i un acte de violència.

El govern considera com el més gran crim contra la humanitat la continuació de la guerra per disputar-se els estats forts i rics la repartició dels pobles febles, conquerits per ells. En conseqüència, declara solemnement la seva resolució de signar immediatament la pau amb les condicions abans esmentades, pau que posarà fi a aquesta guerra, i que és igualment justa per totes les nacions sense excepció.

El Govern, per altra part, declara que no dona a aquestes condicions de pau el caràcter d'ultimatum, o sigui que està disposat a examinar totes les condicions de pau que se li puguin presentar, però insisteix que les proposicions li siguin fetes al més ràpidament possible i amb perfecta claredat, excloent-ne tot secret i tota ambigüitat.

El Govern prescindeix de la diplomàcia secreta i declara la seva decisió ferma de fer totes les negociacions a la llum del dia i als ulls de tot el poble; procedirà immediatament a la publicació íntegra de tots els tractats secrets ratificats i pactats pel Govern dels grans propietaris i dels capitalistes després de març fins al 7 de novembre de 1917. Totes les clàusules d'aquests tractats secrets que tinguin per objecte assegurar avantatges i privilegis als propietaris territorials i als capitalistes russos, de mantenir o augmentar les aneixions fetes per l'imperialisme gran rus, són denun-

ciades pel Govern ara mateix i sense reserves.

En proposar a tots els Governos i a tots els pobles que entaulin negociacions públiques per a aconseguir la pau, el Govern manifesta estar disposat a negociar, telegràficament, per escrit, per converses entre representants dels diferents països o per mitjà d'una conferència que reuneixi aquests representants. Per facilitar aquestes negociacions, el Govern envia els seus plenipotenciaris a països neutrals.

El Govern proposa a tots els Governos i als pobles dels països belligerants que acordin un armistici immediat; ell creu que aquest armistici no pot tenir una durada inferior a tres mesos, és a dir, un terme que permeti no sols acabar les negociacions entre els representants de tots els pobles sense excepció als qui estan en guerra i els qui s'hi puguin veure arrossegats, ans permeti igualment convocar les assemblees representatives de cada país per tal que puguin ratificar definitivament les condicions de pau.

En adreçar aquestes proposicions de pau als governs i als pobles de tots els països belligerants, el Govern Provisional Obrer i Pagès de Rússia es dirigeix en particular als obrers conscients de les tres nacions més avançades de la humanitat i als tres Estats més importants dels que estan en guerra, a Anglaterra, a França i a Alemanya. Els obrers d'aquests països han prestat els més grans serveis a la causa del progrés i dels socialisme. Els exemples magnífics del moviment cartista d'Anglaterra, la sèrie de revolucions d'importància mundial portades a cap pel proletariat francès i, per fi, Alemanya, la lluita heroica contra les lleis d'excepció i la lenta creació de les organitzacions de les masses del proletariat alemany per un esforç conscient i disciplinat que pot servir de model al món sencer, tots aquests exemples d'heroisme proletari, aquests moviments d'evolució històrica, són per a nosaltres una garantia que els obrers d'aquests països es donaran compte que tenen el deure d'alliberar la humanitat dels horrors i conseqüències de la guerra, una garantia que aquests obrers ens ajudaran amb una acció general, decisiva i irresistiblement enèrgica, a conduir la causa de la pau a bon terme i al mateix temps a lliurar les masses explotades de tot esclavatge i de tota explotació.»

IMPRESSIONS DEL FRONT

La vida a les trinxeres

El portador del correu.

Ens l'han presentat. Es un «aligot». Ferreny, proper a la quarantena, escrupulosament afaitat. Un mocador vermell cobreix la seva testa, i li dona un caire espectacular... És home de poques paraules. Gaudeix d'excel·lent vista i per aquesta raó el fan servir de guaita en un lloc de compromís... La seva confiança en el triomf és cega, absoluta. I encomanadissa.

A les trinxeres, la calma ha estat sobtadament trencada. L'enemic comença a fer funcionar l'artilleria. Ganes de gastar pólvora debades... Els nostres, no s'apressen a contestar. Coneixen l'ineficàcia d'aquests duels rutinaris. Però no és prudent fer el sord, i les trinxeres es van poblant, i l'espetec de la fuselleria emplena l'espai...

Després, altre cop la calma torbada solament per algun «paco»

faccions. I el milicià continua llegint...

Al fons, el camp ufanós. Verdor i boscúria espessa. En primer terme, el camp erm. Arbres trencats, en actituds estranyes. Uns pals del telèfon, mutilats; més al lluny, un poble...

La nit és fosca. Fa fred. La quietud plana damunt les trinxeres.

Un milicià, amatent, vigila, abrigat amb un «poncho» reconfortant, i amb un casc d'acer que li cobreix el cap... Una remor, com de bèstia que s'esmuny, li cridà l'atenció. Observa. No és res. Una llebre, potser. La nit és fosca i al lluny una lleugera claror es reflexa al cel, indicant un nucli urbà.

Escena de trinxera. Un milicià, barbut, toca la guitarra. Els companys, l'escolten. Enmig d'ells, una miliciàna rossa, riallera i ardida. Tarallareja un «tango»...

Al damunt, una bandera roja amb lletres blanques...

Una altra escena. La plaça — diem-ho així— dels parapets. Roba interior, estesa. Els milicians dinen,

Un milicià alemany.

sense deixar el fusell. El menjar, acabat d'arribar, és sa i abundant. A les cantimplores no hi manca el vinet...

Un gos —company dilecte dels milicians— espera les deixalles...

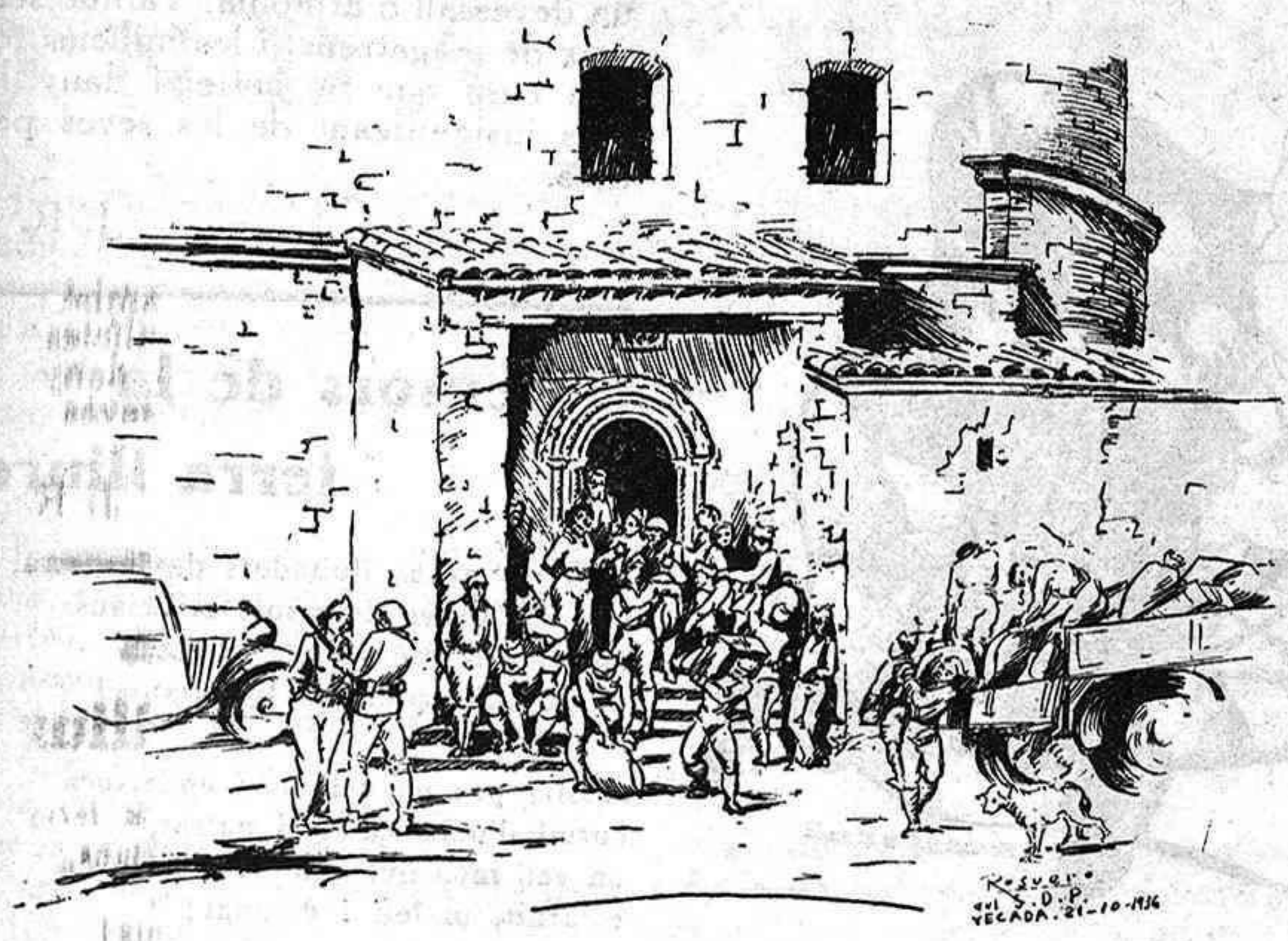
Costa d'avesar-se a la idea que estem a les trinxeres...

El manyà d'Ipries no s'estén de feina. La seva tenda —que era, abans, lloc quietós— és, avui, un dels punts més concorreguts del poble. Tant s'hi adoba un auto avariament, com s'hi ferra un cavall... Pica

L'església romànica de Pompíen.

Reservat del S.D.P. POMPIEN. 20. 10. 1936

L'església de Iècada convertida en magatzem de queviures.

el mall damunt l'enclusa, i brolla el foc en la fornal...

.....

A l'interior del refugi, ja de nit,

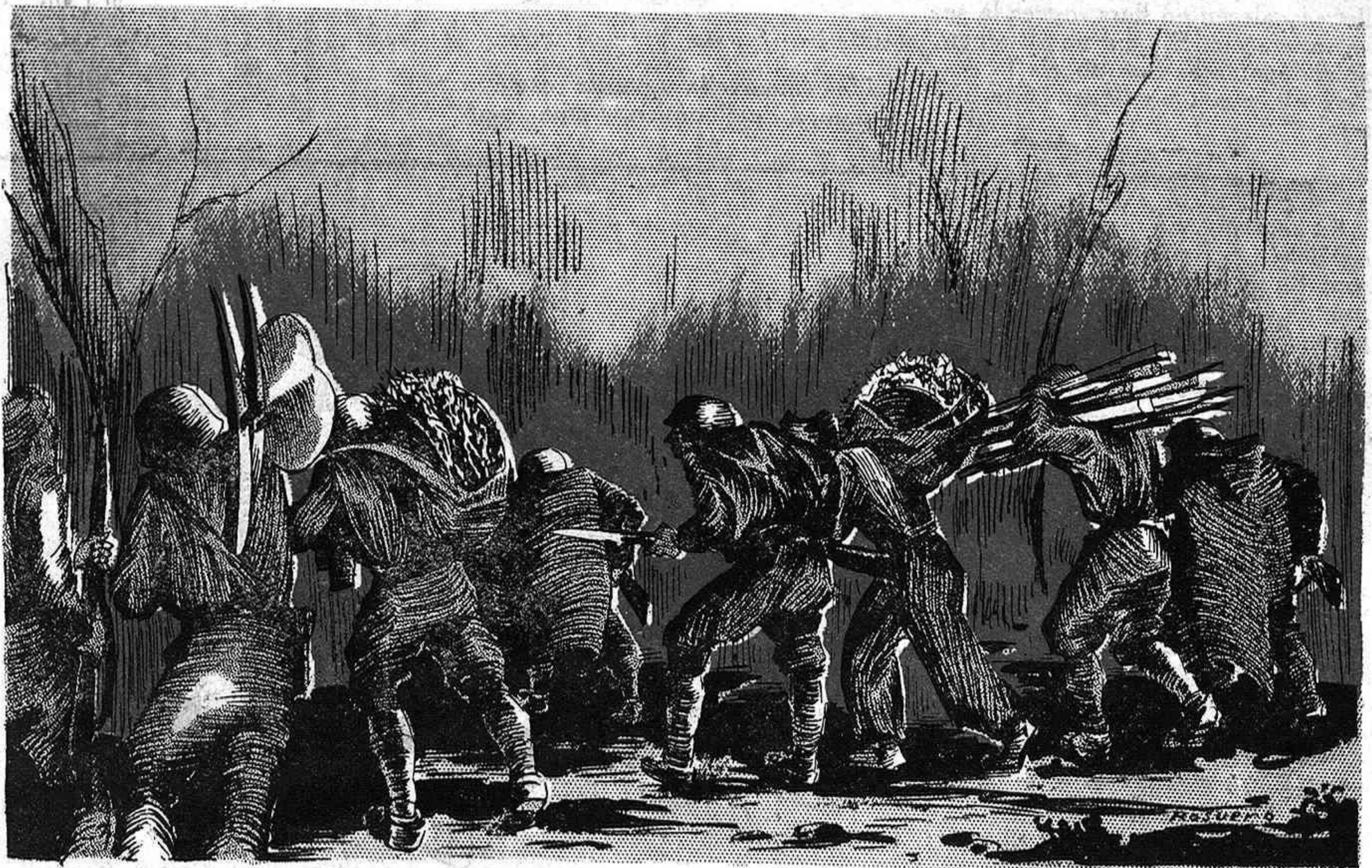
es cou el sopar. La gran olla xerroteja, llepada per les flames animadores. L'estança, cavada en la terra, és calentada pel foc. S'hi està bé. Un milicià, mentre espera la teca, s'entretè tocant una armòni-

ca, de la qual en treu sons insospitats...

.....
 Avançen els carros d'assalt pels camins de carro. La cavalleria és escoltada. En passar les eines de guerra pels humils poblets, els seus habitants les contemplen bocabardats. I fins, tocant amb ses mans endurides les parets de ferro, hi fan algun acudit primitiu...

.....
 El safareig de Pompíen. Els milicians s'hi renten la roba i el cos. Una milicià, sentada en un silló de jonc, s'afanya a cosir botons i repassar desperfectes en l'indumentària. Sabó no en manca. Cançons, tampoc. El xip-xap de l'aigua abundosa dóna frescor a l'ambient. Un milicià ha clavat a la paret de la casona un mirall de butxaca, i s'afaita, fent una sèrie de difícils combinacions...

.....
 Arriba el portador del correu. Vesteix pulcrament de milicià. Una barbata incipient dóna al seu rostre un caire teatral. En el sarró duu

A la nit, surten els milicians de les trinxeres per tal de plantar les xarxes d e fil ferro...

un devesall d'armonia. També serveix de magatzens, i les milícies tenen cura que no sofreixi dany la més insignificant de les seves pedres.

J. R.

Defensors de la terra lliure

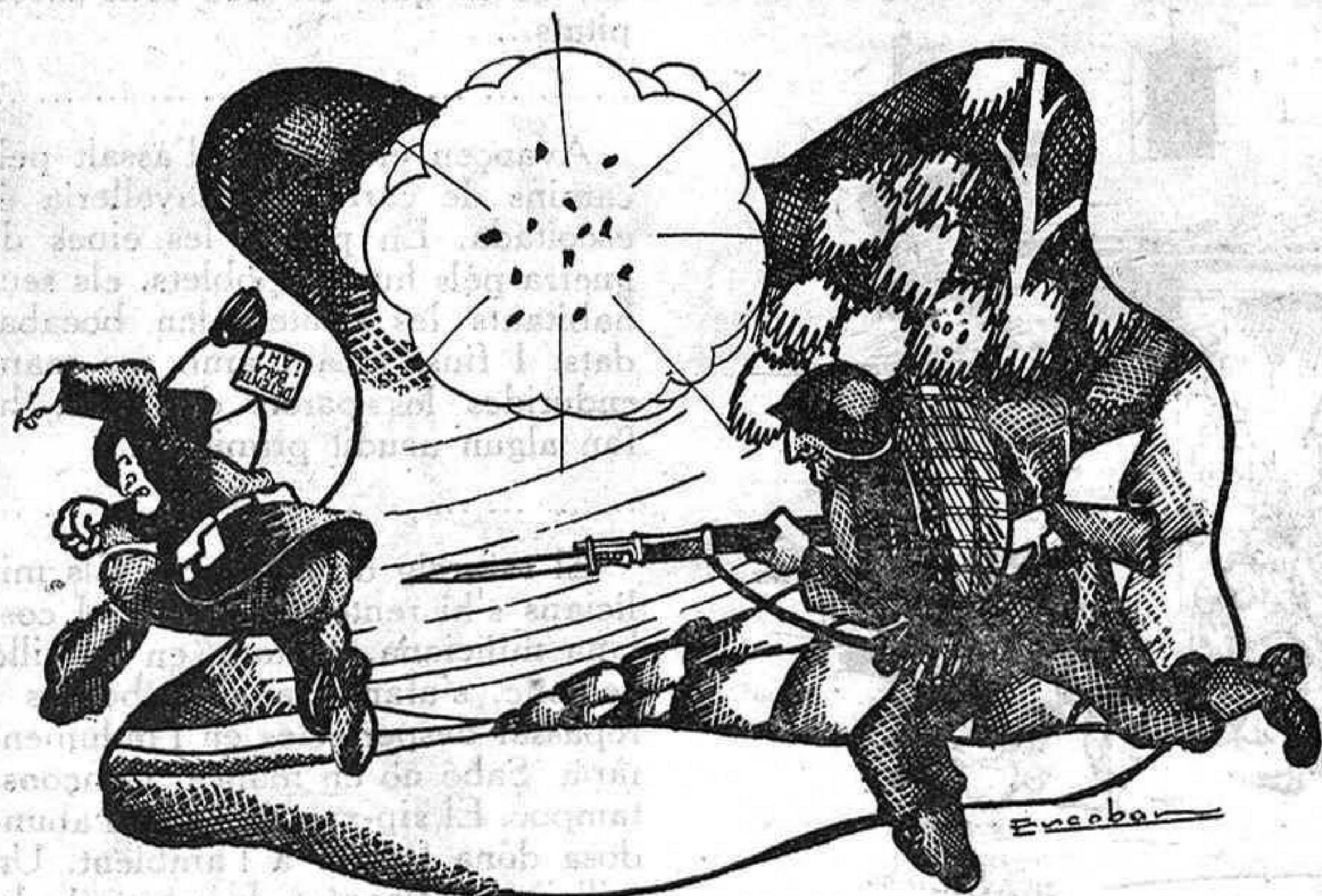
Som els grans lluitadors de la terra, som els braus defensors milicians, esperits de raó sempre alerta, de la lluita paladins triomfants!

Nostre pas un vell món enderroca curull d'odis, caduc i nafrat, un vell món que camina a la posta escarnit, maleït i damnat!

Som el seny i el braó fet a mida, la llum pura d'un sol just i humà, la fermesa segura i valenta que sap el que pensa, què vol i allà on [va!]

A l'embat de la nostra embranzida un nou món va naixent d'un plegat, bell, sublim, justicier, font de vida, el nou gran món de la llibertat!

CARLES PUJOL.

—S'han descuidat de donar-nos l'escabulari del «Detente bayoneta»!

les lletres que els parents i amics de reraguarda trameten al front.

La distribució es fa calmosament, com si hom volgués dissimular una natural impaciència. Els qui reben lletres palesen en llurs rostres la seva satisfacció. Els qui no en reben, volen aparentar que no els fa res. Però els seus ulls reflexen certa tristesa.

mions omplen de brogit la placeta, abans tan quieta. On hi havia els altars d'una religió fracassada, ara s'apilen les saques de blat i de patates...

Una meravella aquesta església romànica de Pompïen. Petita, però

És alemany. Es diu Otto, o Fritz, o Michel, o Reinald? Ningú no ho sap. És un bon combatent. No defuig els llocs de perill. És bon company. Però enraona poc...

Quan li parlen de Hitler, o del nazisme, la seva veu tremola d'indignació i els seus llavis barbotegen paraules que hom no entén...

En la fosca de la nit, silenciosament, unes ombres surten dels parapets, salten damunt les trinxeres i amenacen cap el camp enemic. Quietosament fan la seva tasca. No s'oeix la més lleugera remor.

A l'endemà, els pals que sostenen les xarxes de fil ferro han avançat uns quants metres més...

L'església de Yècada serveix, ara, de magatzem de queviures per als lluitadors de la llibertat. Els ca-

—I si bombardegéssim la Casa de Feres?
—No! això seria un patricidi!

ONDA CURTA

Ha mort, en les fileres feixistes, «nada menos» que un Borbó. La humanitat ha d'estar d'enhorabona. Un Borbó menys, és un perill menys per a la pau del món. Sortosament, la raça maleïda es va extingint!

**

Ha repetit Franco, el general de «budoir». «Ells podran guanyar la guerra, però nosaltres destruïrem Espanya».

Franco, el general que es pinta els ulls, està equivocant. Podran fer-la, però no la destruiran. No són només edificis els països.

Però, això, la mentalitat feixista no ho pot entendre.

**

Franco, el general que fa tuf de «patxuli», ha anunciat que «bloquejarà» els ports de la Mediterrània.

Tartarí ha quedat empetitit aquesta vegada.

**

Boines. Boines. Sí, moltes boines. Però, preguntem nosaltres:

«Quants caps feixistes s'amaguen sota d'una boina?»

Molts, no ho dubteu.

**

L'ex-jabalí i tarambana màxim Ramon Franco, ha anat a Roma. Allí, el pobre xicot, ha fet un paper ridícul.

És el seu destí.

**

Els feixistes es freguen les mans de gust pensant en les possibilitats que esclati una guerra mundial, que els tregui del carreró sense sortida en què es troben.

Que hi haurien víctimes a milions?

Els és igual. Que milers de mares plorarien?

Bah! Sentimentalisme pur. Que Europa quedaria convertida en un munt de runes? I què?, mentre en March pogué tornar a ésser l'amo!

**

Quan us topeu amb algú que us digui allò de «Que s'acabi aviat, sigui com sigui», escopiu-li la cara. Es tracta d'un feixista, dels molts

milers de feixistes que encara hi ha a Barcelona.

Recordem que hi havia 30,000 mals catalans que votaven la Lliga!

**

Salengro, el polític íntegre, ha mort víctima de la calúmnia de les dretes. Home d'honor, no ha pogut resistir la paletada de fang dels catòlics francesos.

És la tàctica dretista. També l'empraren contra Azaña, i Domingo i altres republicans honorats, els dretistes de casa nostra.

Cal transformar el món per a suprimir radicalment aquesta porqueria.

**

Els facciosos no tenien govern. Ara, Itàlia i Alemanya els en dona un.

Els facciosos no tenien exèrcit. Les dues potències esmentades els n'han forjat un.

I «Arriba España»!

Els facciosos s'esbraven, impotents per a fer altre cosa, destruint els edificis de Madrid i bombardejant el Museu del Prado...

El feixisme no pot deixar d'ésser feixisme.

—Tinc una por! És que em dic Ignasi, però em diuen Nasi. I avui els nazis són tan mal vistos!

El somni del nazisme.

Correspondència

Banau. — L'humorisme d'astracà, en aquests moments tan tràgics, el trobem del tot desplaçat.

Xato. — És dolent de confiança.

B. Torra. — Anirà.

C. P. — La «balada» és massa floral. Els altres versos, aniran, com ja pot veure.

Anònim. — Ens ha interpretat malament.

Kayrus. — Ho guardem.

Tonibell. — És fluixot, però aranjat un xic!

Peret. — És més dolent que un general feixista.

Xau. — No, senyor. Era una altra cosa.

Ignasi. — Que li diuen nazi els de casa seva, a vostè? Perquè ho sembla!

Dass. — Anirà.

Xanu. — Home! No sigui tan poc respectuós!

Enric M. R. — L'acudit ens va bé. Anirà.

Odón. — Res. Al cove i no en parlem més.

C. P. R. — Tot sol s'ho ha empecat? Es deu haver quedat molt descansat, oi?

Farcell. — No, senyor. No tenim per què rectificar.

A. Racó. — Mirarem!

Pop. — S'aprofitarà.

Valentí. — El mateix li diem.

Anton Llet. — No, home, no. Primer ens farem frares.

Sucós. — Vostè serà sucós però el que ens envia no té suc ni bruc.

P. P. P. — No en parlem més. Entesos.

Un de Sans. — L'hi han aixecat la camisa. No hi ha res de cert.

Ton. — No, no i no.

ELS TRAFICANTS «PATRIOTES»